

робленні заходів для піднесення інноваційної активності вітчизняних суб'єктів господарювання.

Література

1. **Україна** в 2005-2009 рр.: стратегічні оцінки суспільно-політичного та соціально-економічного розвитку : монографія / за заг ред. Ю.Г. Рубана. – К. : Вид-во НІСД, 2009. – 655 с.
2. **Амоша О.І.** Інноваційний шлях розвитку України: проблеми та рішення / О.І. Амоша // Економіст. – 2008. – № 6. – С. 28-34.
3. **Федулова Л.І.** Інноваційний розвиток промисловості України: тенденції та закономірності / Л.І. Федулова // Актуальні проблеми економіки. – 2007. – № 3. – С. 82-97.
4. **Наукова** та інноваційна діяльність в Україні. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.ukrstat.gov.ua>
5. **Закон України** "Про інноваційну діяльність" від 4 липня 2002 р., № 40– IV. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.zakon1.rada.gov.ua>.
6. **Кукурудза І.І.** Інноваційна діяльність в регіоні: стан, проблеми, перспективи / І. Кукурудза // Вісник економічної науки України. – 2007. – № 1. – С. 67-70.
7. **Скрипник А.В.** Інноваційні перспективи України / А.В. Скрипник // Фінанси України. – 2008. – № 5. – С. 103-114.

Вивчар А.И., Паранька Н.Н. Инновационная деятельность Украины и направления ее развития

Проанализировано современное состояние развития инновационной сферы в Украине. Рассмотрены основные проблемы развития инновационной деятельности и предложены меры по ее развитию. Установлено, что развитие инновационной деятельности должно стать неотъемлемой составной частью реформирования экономики страны. Недостаточное внимание к развитию научно-технической сферы приводит к структурной деформации экономики и доминированию низкотехнологических производств, которые маловосприимчивы к научным достижениям и не могут обеспечить повышения конкурентоспособности экономики.

Ключевые слова: инновации, инновационная деятельность, инновационный потенциал.

Vivchar O.I., Paran'ka N.M. Innovative activities of Ukraine and it's trends of development

The article analyzes the current state of development of innovation sphere in Ukraine. The main problems of innovation and proposes measures for its development. It is set that development of innovative activity must become inalienable component part of reformation of economy of country. Insufficient attention to development of scientific and technical sphere results in structural deformation of economy and prevailing low of technological productions which littlereceptive to scientific achievements and can not provide the increase of competitiveness of economy.

Keywords: innovation, innovative activity, innovative capacity.

УДК 330.11 *Аспір. У.Б. Гладка¹ – Львівського інституту банківської справи
Університету банківської справи НБУ, м. Київ*

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Проаналізовано такі економічні категорії, як "процеси", "інвестиційні процеси", "інноваційні процеси", уточнено сутність поняття "інвестиції". Встановлено, що найважливішими зв'язками є зв'язки між економічними явищами і процесами, в еко-

¹ Наук. керівник: доц. Г.О. Бардиш, канд. екон. наук – ЛІБС УБС НБУ, м. Київ

номічних явищах і процесах економічного життя, всередині економічних явищ і процесів і між ними, зв'язки економічного життя, між економічними процесами.

Ключові слова: інвестиції, інновації, процеси, інвестиційні процеси, інноваційні процеси.

Вступ. Світова економічна криза продовжила негативний вплив на трансформаційний процес щодо ринкових перетворень в українській економіці, який розпочався 1991 р. Значно зменшилось фінансове забезпечення української економіки загалом. Особливо це стосується інвестиційно-інноваційної діяльності суб'єктів господарювання. Цьому сприяли події з постійними процесами перерозподілу влади, що негативно впливають на створення надійної системи організаційно-економічного та інформаційного забезпечення розвитку економіки, інвестиційно-інноваційних процесів на рівні держави, її регіонів та суб'єктів господарювання. Бюджетне фінансування на розвиток науки, науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт (НДДКР) скорочується, зменшується кількість науково-технічних розробок, науково-технічних організацій і чисельність науковців і науково-технічних працівників. Більшість науково-технічних колективів немає належного фінансування та достатніх замовлень, зокрема і державних.

При цьому стрімкий розвиток економічних систем економічно розвинених країн доводить, що інноваційні процеси відіграють вирішальну роль в економічному зростанні. Основні акценти спрямовуються на прискорене вирішення інвестиційно-інноваційного розвитку країн, переходу їх до такої стратегії, що базується на наукових досягненнях, на знаннях, на "ноухау", на інтелектуальному і людському капіталі. Отже, формування ефективної інвестиційно-інноваційної політики, створення відповідного економічно-фінансового середовища в економіці України є важливим завданням системи державного і регіонального управління. Тому пошук та формування відповідних організаційних структур щодо розробок, впровадження та забезпечення фінансовими ресурсами інвестиційно-інноваційних процесів на всіх рівнях господарювання є актуальними.

Проблемам наукових досліджень та забезпечення інвестиційно-інноваційних процесів фінансовими ресурсами присвячені праці відомих українських вчених А. Гальчинського, В. Гейця, Б. Губського, М. Денисенко, М. Долішнього, С. Злупка, М. Туган-Барановського, Б. Патона, В. Семиноженка, М. Крупки, Б. Кваснюка, А. Кузнецової, І. Лукінова, С. Мочерного, М. Чумаченка, А. Чухна та багатьох інших. Цими проблемами переймалися відомі зарубіжні економісти: Р. Дорнбуш, Дж. Кейнс, М. Кондратьєв, С. Кузнец, Г. Манків, Дж. Стіглиць, С. Фішер, У. Шарп, Р. Шмалензі, Й. Шумпетер та інші.

Мета дослідження – доцільність з позиції економічної теорії дослідити деякі поняття термінології і сутності інвестицій, інновацій та інвестиційно-інноваційних процесів, а також сутності та структури різних економічних категорій.

Виклад основного матеріалу. Структура економічних категорій – це комплекс закономірних зв'язків і відносин між складовими частинами та елементами категорії, їхня загальна внутрішня організація, яка відображає роз-

виток економічних явищ і процесів та еволюції певних економічних і соціально-економічних систем, а отже, різних їхніх стадій та етапів. При цьому розрізняють певний комплекс економічних категорій, які виражають окремі підсистеми цілісної економічної системи. Як вважав С.В. Мочерний, до таких підсистем, які складаються з окремих елементів, а отже, є простішими за саму систему і складнішими за її структурні елементи, належать продуктивні сили, техніко-економічні відносини, організаційно-економічні відносини, виробничі відносини, господарський механізм й ін. [1, с.35, 36].

Інвестиційна діяльність оцінюється інвестиційною активністю та ефективністю інвестиційних процесів. Поняття (розуміння) "процес" – це розвиток відповідного явища або послідовна зміна стадій, етапів, видів, якісно нових форм тощо. Сутнісними особливостями і характеристиками цього поняття є етапність або стадійність "явища"; черговість стадій залежно від взаємозв'язків між ними [1, с. 149].

Що стосується поняття "інвестиції", то у визначеннях проявляються різнотлумачення, а у деяких випадках і підміна поняття сутності економічної теорії. У теперішній українській економіці трапляються непоодинокі випадки, коли звичайна купівля-продаж, навіть виробничої потужності, вважається інвестицією чи інвестиційною діяльністю. Згідно з макроекономічним підходом, інвестиції обов'язково створюють новий капітал. Проілюструємо це на прикладах. Перший приклад взято з підручника американського економіста Г. Манківа "Макроекономіка" (у перекладі з англійської під керівництвом наукового редактора українського вченого С. Панчишина). У цьому прикладі Сміт купує для себе будинок, якому 100 років, а Джоунс будує для себе новий сучасний будинок. Що є інвестиціями? Один будинок, обидва чи жоден із них?

З позиції макроекономіки інвестиціями є лише будинок Джоунс. Операція, яку проводить Сміт, не створює нове житло, а тільки перерозподіляє вже наявне. Купівля Смітом житла є інвестицією для нього, але для особи, яка продає цей будинок, це реінвестиція. Натомість Джоунс збільшує кількість житла у країні, його новий будинок враховується як інвестиція.

Приклад 2. На Нью-Йоркській фондовій біржі Гейтс купує у Бафета акції IBM на 5 млн дол.США, а "Дженерал моторс" продає населенню акцій на 10 млн дол. США і використовує виторг для будівництва нового автомобільного заводу.

У цьому прикладі інвестиціями є 10 млн дол., бо цей виторг використовується для будівництва нового автомобільного заводу. Гейтс же купує у Бафета акції IBM. Відбулася проста зміна співвласників. Бафет реінвестує, а в економіці загалом – інвестиції відсутні. І навпаки, "Дженерал моторс" використовує частину вироблених в економіці товарів і послуг для збільшення капіталу. Тому будівництво нового заводу враховується як інвестиції [2, с. 57]. А як бути з найбільшим металургійним комбінатом України "Криворіжсталлю", якого було продано у 2006 р. німецькому підрозділу компанії Mittal Steel за майже 4,9 млрд дол.США? Безумовно, це звичайна купівля-продаж. Подібне в Україні відбулося (і очевидно, буде відбуватися і у майбутньому) з продажем бувших українських комерційних банків. Сумарно цим іноземним покупцям належить більше 3 млрд. дол. США банківських активів, які в Україні віднесено до інвестиційних.

Щодо визначення поняття "інвестиційний процес", то існує багато трактувань. Так, за джерелом [3, с. 39] інвестиційний процес – це система інвестування, що дає змогу об'єднати інтереси учасників, умови і механізм реалізації взаємодії промислових підприємств і кредитних установ. Він є основною ланкою суспільного господарювання і забезпечує усі напрями господарської діяльності.

За Д.М. Черваньовим, інвестиційні процеси – сукупність безперервного створення основних засобів і виробничих потужностей, від розроблення техніко-економічних параметрів до досягнення проектних показників. Він ділить інвестиційний процес на три стадії: передінвестиційна науково-проектна підготовка, інвестиційна та виробничо-експлуатаційна [4, с. 565]. Склад учасників інвестиційного процесу зображено на рис. 1.

Інноваційний процес за М.А. Йохною – це процес перетворення наукового знання в інновацію, яка задовольняє нові суспільні потреби; послідовний ланцюг дій, що охоплює всі стадії створення новинки та її практичного використання [5, с. 14].

Микитюк П.П. стверджує, що фундатор інноваційної теорії Й. Шумпетер розглядав інновацію в динаміці, тобто як інноваційний процес, а саме: "виготовлення нового продукту, а не "новий" продукт; упровадження нового методу, а не "новий метод"; освоєння нового ринку...; отримання нового джерела сировини...; проведення реалізації..." [6, с. 11].

За В. Федоренком, інноваційний процес є більш об'ємне поняття, ніж інноваційна діяльність. Інноваційний процес – це сукупність етапів, стадій, дій, пов'язаних із появою ідеї, розробленням та виготовленням продукції, технології, що мають нові властивості, які більш ефективно задовільняють існуючі чи нові потреби суспільства. А інноваційна діяльність – це комплекс практичних дій, спрямованих на використання науково-технічних результатів для отримання нових або покращення існуючих [7, с. 279].

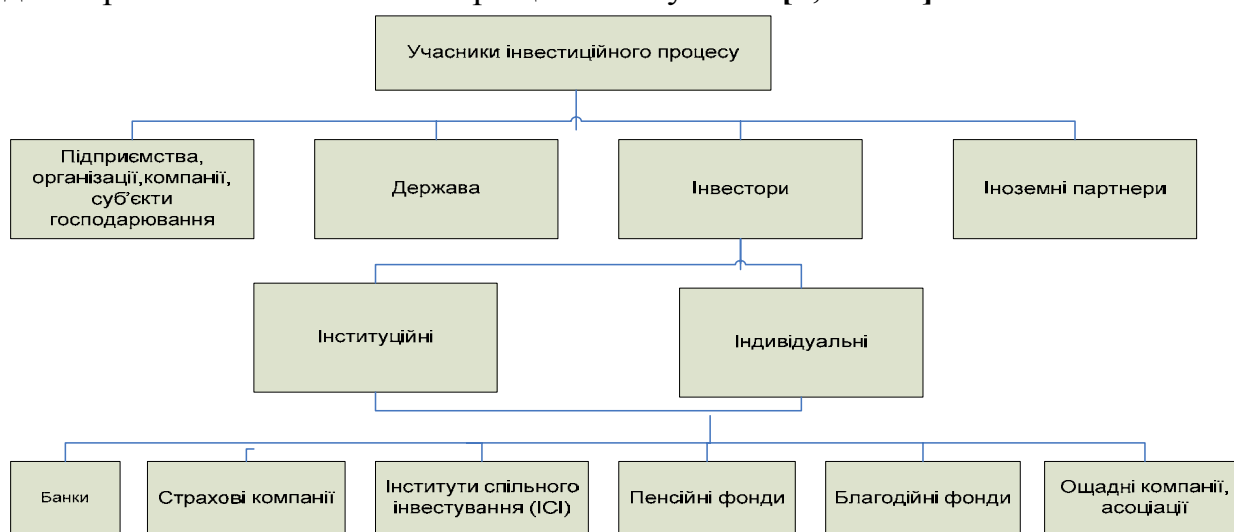

Рис. 1. Склад учасників інвестиційного процесу [склав автор]

За Законом України "Про інноваційну діяльність" № 40-IV від 04.07.2002 (Із змінами 2314-VI від 03.06.2010) – "інноваційна діяльність" – діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів на-

укових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоспроможних товарів і послуг [8].

Водночас, О. Волков вважає, що інноваційний процес – це сума послідовних процесів і, як результат, є інноваційною діяльністю [9, с. 121]. Інноваційні процеси за Д.М. Черваньовим – це отримання і комерціалізація винаходу нових технологій, продукції та послуг, рішень організаційно-технічного, економічного, соціального або іншого характеру та інших результатів інтелектуальної власності [4, с. 568].

Посилаючись на визначення американського дослідника Б. Твісса, П.П. Микитюк вважає, що інноваційний процес – це перетворення наукового знання, наукових ідей, винаходів на фізичну реальність (нововведення), яка змінює суспільство [6, с. 11]. Він же, посилаючись на А. Пригожина, стверджує, що "нововведення – це процес, тобто перехід певної системи з одного стану в інший". Цей процес має чітку орієнтацію на кінцевий результат прикладного характеру, який забезпечує певний технічний та соціально-економічний ефект. Інноваційний процес можна розглядати як комплекс послідовних дій, внаслідок яких інновація розвивається від ідеї до конкретного продукту і поширюється під час практичного використання. На розвиток інноваційного процесу впливають:

- стан зовнішнього середовища, у якому він відбувається (тип ринку, практика державного регулювання, рівень освіти, організаційні форми взаємодії науки і виробництва та інші);
- стан внутрішнього середовища окремих організацій і господарських систем (фінансові та матеріально-технічні ресурси, зв'язки із зовнішнім середовищем, застосування технологій та інші);
- специфіка самого інноваційного процесу як об'єкта управління.

Інноваційний процес має чітку орієнтацію на кінцевий результат, який забезпечує певний технічний і соціально-економічний характер. На рис. 2. зображено загальну схему інноваційного процесу [6, с. 11-13].

Рис. 2. Схема інноваційного процесу [6, с. 13]

Інноваційний процес та інноваційна діяльність, як вважає М. Йохна, за своїм змістом дещо різняться. Інноваційний процес є ширшим поняттям, ніж інноваційна діяльність. Він охоплює всі стадії створення новинки: від ідеї до конкретного продукту, технології або послуги, які використовуються у господарській практиці; всі етапи життєвого циклу інновації, зокрема її дифузії (лат. *diffusio* – проникнення) у нові умови чи місця застосування. А ін-

новаційна діяльність полягає в діях людей, спрямованих на створення чи впровадження інновації на певній стадії інноваційного процесу. Під час інноваційного процесу не лише створюються очікувані інноваційні продукти, а й можуть виникати супроводжувальні інновації, які є побічним результатом творчої інноваційної діяльності на певному її етапі. Спрощено модель інноваційного процесу можна подати як кілька послідовних етапів: наука – техніка – виробництво. На етапі "наука" розробляються теоретичні основи певної проблеми. Охоплюються стадії фундаментальних і прикладних досліджень. Фундаментальні дослідження спрямовані на вивчення теоретичних засад процесів чи явищ. Поштовхом до їх проведення є виникнення гіпотези, яка потребує підтвердження. Результатом фундаментальних досліджень можуть бути відкриття. Відкриття – науковий результат, що вносить радикальні зміни в існуючі знання, розкриває досі не відомі закономірності, властивості та явища матеріального світу, істотно впливає на НТП і розвиток цивілізації, слугує джерелом винаходів. Якщо дослідження мають цілеспрямований, пошуковий характер, у процесі яких використовуються ідеї щодо матеріалізації наявних теоретичних знань, то позитивних знань буде більше. Ці дослідження завершуються обґрунтуванням та експериментальною перевіркою нових методів задоволення суспільних потреб. Їх результатом є винаходи. Винахід – результат науково-дослідницьких і дослідно-конструкторських робіт (НДДКР), що відображає принципово новий механізм, який може стати основою появи значної частини інновацій та інноваційних процесів і істотно вплинути на розвиток НТП. Фундаментальним відкриттям і винаходам властиві великі проміжки часу від формулювання гіпотези до практичного застосування винаходу [5, с. 14, 15]. Ці положення, на нашу думку, повинні сприймати для керівництва як теоретики, так і практичні працівники в реальному секторі економіки.

Доцільно позитивно, на наш розсуд, оцінити "інвестиційно-інноваційні процеси" і позицію з цього приводу І.Л. Сазонця і В.А. Федорової. Вони вважають, що "процес" – це розвиток певного явища, послідовна зміна стадій, етапів, ступенів, якісно нових форм тощо. Сутнісними характеристиками цього поняття є: етапність або стадійність явища, черговість стадій залежно від взаємозв'язку між ними. Під "інновацією" вони розуміють "використання результатів наукових досліджень і розробок, спрямованих на вдосконалення процесу діяльності виробництва, економічних, правових і соціальних відносин у сфері науки, культури, освіти та інших сферах діяльності суспільства". Заслуговує на увагу наведене ними ще одне поняття "інновація", під яким вони розуміють "всі нововведення у виробничій, комерційній, фінансовій, маркетинговій, управлінській та інших сферах, будь-які зміни та вдосконалення, що забезпечують суспільний прогрес, економію витрат, підвищення рівня ефективності, рентабельності виробництва" [3, с. 58, 59]. На підставі уточнення ними сутнісних характеристик понять "процес" та "інновація" вони вважають, що "під інноваційними процесами" потрібно розуміти сукупність етапів щодо формування нових знань про предмет або явище та їх застосування на практиці з метою отримання цільового результату, очікуваного ефекту або їх сукупності, що супроводжується певними затратами пра-

ці, коштів і часу". Особливістю інноваційного процесу є те, що він не завершується фактом реалізації інноваційного продукту чи технології на практиці, оскільки під час практичного використання інновація продовжує досліджуватися, удосконалюватися, набувати нових споживчих властивостей. Напрями реалізації нового інноваційного процесу, його темпи та цілі залежать від соціально-економічного середовища, у якому він розвивається [3, с. 60]. З цією думкою доцільно погодитись, оскільки розроблення інноваційного продукту або технології, а також їх впровадження, пов'язані зі значними витратами ресурсів, які інвестори прагнуть окупити й отримати прибуток від здійснених вкладень.

Висновки. Структура економічних категорій – це комплекс закономірних зв'язків і відносин між складовими частинами та елементами категорії, їхня загальна внутрішня організація, яка відображає розвиток економічних явищ і процесів та еволюції певних економічних і соціально-економічних систем, а отже, різних їхніх стадій та етапів. Найважливішими зв'язками вважаються зв'язки між економічними явищами і процесами, в економічних явищах і процесах економічного життя, всередині економічних явищ і процесів і між ними, зв'язки економічного життя, між економічними процесами.

Література

1. Мочерний С.В. Методологія економічного дослідження / С.В. Мочерний. – Львів : Вид-во "Світ", 2001. – 416 с.
2. Манків Г. Макроекономіка / Г. Манків : пер. з англ. / за наук. ред. і пер. С. Панчишина. – К. : Вид-во "Основи", 2000. – 588 с.
3. Сазонець І.Л. Інвестування : підручник / І.Л. Сазонець, В.А. Федорова. – К. : Центр навч. літ-ри, 2011. – 312 с.
4. Черваньов Д.М. Менеджмент інвестиційної діяльності підприємств : навч. посібн. / Д.М. Черваньов. – К. : Вид-во "Знання-Прес", 2003. – 622 с.
5. Йохна М.А. Економіка і організація інноваційної діяльності / М.А. Йохна, В.В. Стадник. – К. : Вид. центр "Академія", 2005. – 400 с.
6. Микитюк П.П. Інноваційна діяльність : навч. посібн. [для студ. ВНЗ] / П.П. Микитюк, Б.Г. Сенів. – К. : Центр навч. літ-ри, 2009. – 392 с.
7. Основи інвестиційно-інноваційної діяльності : навч. посібн. / В.Г. Федоренко, Д.В. Степанов, М.П. Денисенко, О.Ф. Уткін, В.В. Степанова, С.В. Федоренко / за наук. ред. В.Г. Федоренко. – К. : Вид-во "Алерта", 2004. – 431 с.
8. Закон України "Про інноваційну діяльність" від 04.07.2002 р., № 40-IV (Із змінами 2314-VI від 03.06.2010).
9. Волков О.І. Економіка й організація інноваційної діяльності : підручник / О.І. Волков, М.П. Денисенко, А.П. Гречан та ін. / за ред. проф. О.І. Волкова. – К. : Вид. дім "Професіонал", 2004. – 960 с.

Гладка У.Б. Теоретические основы инвестиционно-инновационных процессов

Проанализированы такие экономические категории, как "процессы", "инвестиционные процессы", "инновационные процессы", уточнена сущность понятия "инвестиции". Установлено, что важнейшей связью является связь между экономическими явлениями и процессами, в экономических явлениях и процессах экономической жизни, внутри экономических явлений и процессов и между ними, связи экономической жизни, между экономическими процессами.

Ключевые слова: инвестиции, инновации, процессы, инвестиционные процессы, инновационные процессы.

Gladka U.B. Theoretical fundamentals investment and innovation processes

Economic analysis of such notions as "the processes, investment processes, innovation processes, the essence of the concept of investment". It is set that major copulas are copulas between the economic phenomena and processes, in the economic phenomena and processes of economic life, into the economic phenomena and processes and between them, copulas of economic life, between economic processes.

Keywords: investments, innovations, processes, investment process, innovation process.

УДК 657.1:655

Доц. А.М. Должанський, канд. екон. наук;
магістр Ю.О. Кисіль – Львівська КА

**МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ПЕРВИННОГО ОБЛІКУ
НАДХОДЖЕННЯ І ВИБУТТЯ ТОВАРІВ**

Розглянуто організацію товарообігу на гуртових торговельних підприємствах з використанням форм первинних документів, які враховують джерела надходження товарів. Визначено методику оцінювання вартості товарів, які надійшли або вибули при цьому, використано відповідну нормативно-правову базу та наведено основні бухгалтерські проведення за відповідною топологічною ділянкою обліку.

Вступ. Відомо, що жодна система управління не може функціонувати без інформації. І в цьому сенсі саме облік забезпечує необхідну інформацію для реалізації всіх елементів управління. Таким чином, облік – це інформаційна система управління. Облік не пасивно відображає господарські процеси, що відбуваються на підприємстві, а активно впливає на них, контролює законність, доцільність і ефективність використання виробничих ресурсів.

Метою роботи є дослідження та вдосконалення бухгалтерського обліку товарних ресурсів оптового торговельного підприємства, удосконалення системи фінансового й управлінського обліку та контролю товарних ресурсів, проектування системи економічного аналізу та контролю ефективності використання товарних ресурсів.

Об'єктом дослідження є вибрана діюча система обліку та контролю руху товарних запасів підприємства оптової торгівлі ПП "Денара".

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Організацію документообігу на оптовому торговельному підприємстві висвітлено в працях українських науковців: Ф.Ф. Бутинця, Н.П. Безруких, М.А. Деркач, В.О. Озерана, В.П. Косарева, Ю.Я. Литвина, А.Л. Лузіна, А.Ш. Маргуліса, А.К. Марченка, М.С. Пушкаря, В.С. Рожнова, В.В. Сопка, М.Г. Чумаченка. Товари можуть надходити на підприємство внаслідок їх придбання у постачальника або підзвітною особою, внеску до статутного капіталу, безоплатного надходження, виявлення внаслідок інвентаризації тощо.

Як і будь-які запаси, товари в момент їх оприбуткування обліковуються за первісною вартістю, яка включає всі витрати, пов'язані з придбанням товарів і доведенням їх до стану, в якому вони придатні до продажу. На збільшення вартості товарів належать, зокрема, транспортні витрати, комісійні винагороди, вартість послуг товарних бірж, митні збори, витрати на зберігання і доставку, здійснені сторонніми організаціями, витрати на заготівлю, ван-